

**Savonlinnan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön:
valtionneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan, hyvinvointialueen ja
Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen kustannusten korvaamisesta
valtion varoista annetun asetuksen muuttamisesta (VN/12938/2026)**

KH 28.09.2026 § 340

4/03.00/2026

Valmistelija työllisyyspalvelujohtaja Janne Weander
janne.weander@savonlinna.fi, p. 050 313 9977

Selostus Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan, hyvinvointialueen ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun asetuksen muuttamisesta (VN/12938/2026). Määräaika lausunnon antamiselle on 30.9.2026.

Yleiset huomiot asetuksesta

Savonlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että valtion korvausjärjestelmä turvaa kuntien tosiasialliset mahdollisuudet järjestää laadukkaita kotoutumista edistäviä palveluja sekä vastata kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottoon liittyvistä lakisääteisistä tehtävistä.

Esitetty asetusmuutos sisältää useita samanaikaisia muutoksia, jotka vaikuttavat kuntien rahoitusasemaan. Kaupunki pitää myönteisenä vuosien 2025–2026 määräaikaisten säästöjen päättymistä sekä perustoimeentulotuen korvaamisesta luopumiseen liittyvää kompensaatiota. Samanaikaisesti laskennallisiin korvauksiin kohdistuu kuitenkin uusia säästöjä ja niiden rakennetta muutetaan merkittävästi.

Savonlinnan kaupunki korostaa, että muutosta tulee arvioida kokonaisuutena yhdessä kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoituksen muutosten kanssa. Pelkkä laskennallisten korvausten vertailu vuosien 2026 ja 2027 välillä ei anna oikeaa kuvaa uudistuksen taloudellisista vaikutuksista, koska kotoutumiskoulutuksen rahoitusta siirtyy laskennallisista korvauksista osaksi kuntien valtionosuusrahoitusta. Samalla uudistukseen sisältyy kuitenkin myös tosiasiallisia säästöjä, jotka lisäävät kuntien ja työllisyysalueiden taloudellista vastuuta.

Laskennallisten korvausten taso ja rakenne

Savonlinnan kaupunki pitää perusteltuna sitä, että alle 7-vuotiaille, 7–17-vuotiaille ja 18 vuotta täyttäneille muodostetaan erilliset korvausluokat. Eri ikäryhmien palvelutarpeet poikkeavat toisistaan, ja erilliset korvausluokat voivat osaltaan lisätä korvausrakenteen läpinäkyvyyttä.

Erityisen merkittävä muutos kohdistuu kuitenkin 18 vuotta täyttäneiden henkilöiden ensimmäisen vuoden laskennalliseen korvaukseen. Esityksen mukaan korvaus alenee vuoden 2026 tasosta 9 793 eurosta 2 816 euroon eli 6 977 euroa henkilöä kohden. Muutos on huomattava erityisesti kunnissa, joissa vastaanotto painottuu työikäisiin aikuisiin ja joissa kotoutumisen alkuvaiheen palvelutarpeet ovat merkittäviä.

Savonlinnan kaupunki tunnistaa, ettei korvauksen alentumista voida sellaisenaan pitää kunnan vastaavan suuruisena nettomenetyksenä, sillä

merkittävä osa muutoksesta liittyy kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirtymiseen osaksi kuntien peruspalvelujen valtionosuusrahoitusta. Samalla rahoitusjärjestelmän läpinäkyvyys kuitenkin heikkenee, kun kotoutumiseen tarkoitettu rahoitus jakautuu aikaisempaa useampaan rahoituskanavaan.

Savonlinnan kaupunki pitää välttämättömänä, että kunnille esitetään kuntakohtaiset laskelmat siitä, kuinka laskennallisten korvausten muutokset ja valtionosuusrahoituksen kautta siirtyvä rahoitus yhdessä vaikuttavat kuntien rahoitukseen vuonna 2027. Ilman tällaista kokonaislaskelmaa uudistuksen todellisia kuntataloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida ja ottaa huomioon kuntien talousarviovalmistelussa.

Vaikutukset kuntien ja työllisyysalueiden talouteen

Savonlinnan kaupungin näkökulmasta keskeinen muutos on kotoutumisen rahoituksen ja palvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten välisen yhteyden heikkeneminen. Kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirtyessä yleiskatteiseen valtionosuusrahoitukseen rahoitus ei ole samalla tavalla yhdistettävissä toteutuneisiin asiakasmääriin tai palvelujen kustannuksiin.

Savonlinna toimii Savonlinnan seudun työllisyysalueen vastuukuntana. Työllisyysalueeseen kuuluvat Savonlinnan lisäksi Enonkoski, Rantasalmi ja Sulkava. Työllisyysalueen näkökulmasta muutokseen liittyy erityinen taloudellinen riski, koska työvoimapalveluina järjestettävien kotoutumiskoulutusten kustannukset määräytyvät toteutuvien asiakasmäärien, asiakkaiden palvelutarpeiden sekä koulutusten hankintakustannusten perusteella. Palvelutarpeen kasvu voi siten lisätä työllisyysalueen menoja ilman vastaavaa suoraan palvelujen käyttöön tai asiakasmäärään sidottua rahoituksen kasvua.

Usean kunnan muodostamilla työllisyysalueilla on lisäksi varmistettava, että rahoituksen kohdentuminen ja kustannusten jakautuminen ovat läpinäkyviä. Valtionosuusrahoitus kohdentuu kunnille, kun taas palvelujen järjestämisvastuu ja niistä aiheutuvat kustannukset voivat olla vastuukunnalla. Valtion tulee antaa kunnille ja työllisyysalueille riittävät tiedot siitä, miten kotoutumiskoulutukseen liittyvä valtionosuusrahoitus muodostuu ja miten se tulee huomioida vastuukuntamallissa ja kuntien välisessä kustannustenjaossa.

Savonlinnan kaupunki katsoo, että valtionosuusrahoitukseen siirtyvän rahoituksen sekä jäljelle jäävien laskennallisten korvausten tulee yhdessä vastata riittävällä tavalla kunnille ja työllisyysalueille jääviä tehtäviä ja niiden tosiasiallisia kustannuksia. Rahoitusvastuuta ei tule siirtää kunnille ilman, että tehtävien hoitamiseen osoitetaan riittävä rahoitus.

Palvelutarpeen vaihtelu ja kuntien kannusteet

Kotoutumispalvelujen tarve voi vaihdella kunnissa huomattavasti vuosittain kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden määrän, ikärakenteen ja yksilöllisten palvelutarpeiden mukaan. Erityisesti kotoutumisen alkuvaiheen palvelut voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Rahoitusjärjestelmän tulee pystyä huomioimaan tämä vaihtelu. Mikäli rahoitus perustuu aikaisempaa enemmän yleiskatteiseen valtionosuusrahoitukseen ja vähemmän toteutuneeseen asiakasmäärään, vaarana on, että palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ja niihin kohdistuva valtion rahoitus eivät yksittäisen kunnan tai työllisyysalueen tasolla vastaa toisiaan.

Savonlinnan kaupunki pitää tärkeänä, ettei rahoitusjärjestelmän muutos lisää olennaisesti kuntien taloudellista riskiä kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottamisesta. Korvausjärjestelmän tulee jatkossakin turvata kunnille riittävät taloudelliset edellytykset vastaanottoon ja pitkäjänteiseen kotoutumistyöhön sekä säilyttää kuntien kannusteet vastaanottaa kansainvälistä suojelua saavia henkilöitä.

Vaikutusten seuranta

Savonlinnan kaupunki pitää tarpeellisena, että uudistuksen taloudellisia vaikutuksia seurataan valtakunnallisesti ja kuntakohtaisesti vuosina 2027–2028.

Seurannassa tulee tarkastella kokonaisuutena laskennallisten korvausten muutosta, valtionosuusrahoituksen kautta kunnille kohdistuvaa rahoitusta, kotoutumiskoulutusten ja muiden kotoutumispalvelujen toteutuneita kustannuksia sekä rahoituksen ja kustannusten kohtaantoa erilaisilla työllisyysalueilla.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää 18 vuotta täyttäneiden henkilöiden ensimmäisen vuoden rahoitukseen sekä siihen, kattaako uusi rahoitusrakenne tosiasiallisesti kotoutumisen alkuvaiheen palveluista aiheutuvat kustannukset.

Mikäli seurannassa havaitaan, ettei valtion rahoitus riittävästi vastaa kunnille ja työllisyysalueille aiheutuvia lakisääteisten palvelujen kustannuksia, rahoituksen tasoa ja määräytymisperusteita tulee tarkistaa.

Yhteenveto

Savonlinnan kaupunki pitää tärkeänä, että kunnille aiheutuvat lakisääteisten kotoutumistehtävien kustannukset korvataan riittävällä tasolla ja että kunnille toimitetaan kuntakohtaiset laskelmat laskennallisten korvausten ja valtionosuusrahoituksen muodostamasta kokonaisuudesta vuonna 2027.

Kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirtyminen valtionosuusjärjestelmään ei saa johtaa tilanteeseen, jossa koulutusten tosiasiallisten kustannusten ja valtion rahoituksen välinen erotus jää kuntien tai työllisyysalueiden katettavaksi. Samalla usean kunnan muodostamien työllisyysalueiden vastuukuntamalli ja kuntien välinen kustannustenjakoa tulee huomioida rahoitusjärjestelmän toimeenpanossa.

Savonlinnan kaupunki pitää erityisen tärkeänä, että 18 vuotta täyttäneiden henkilöiden ensimmäisen vuoden rahoituksen riittävyys turvataan myös jatkossa ja että uudistuksen vaikutuksia kuntien ja työllisyysalueiden talouteen sekä palvelujen järjestämiseen seurataan vuosina 2027–2028.

Korvausjärjestelmän tulee kokonaisuutena säilyttää kunnille riittävät taloudelliset edellytykset kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden vastaanottoon ja laadukkaiden kotoutumispalvelujen järjestämiseen.

Savonlinnan kaupunki korostaa, ettei laskennallisten korvausten vähenemistä voida sellaisenaan tulkita kunnan rahoituksen nettomenetykseksi kotoutumiskoulutuksen rahoituksen siirtyessä osittain valtionosuusjärjestelmään. Uudistukseen sisältyy kuitenkin myös tosiasiallisia säästöjä. Tämän vuoksi uudistuksen kuntataloudellisten

vaikutusten arviointi edellyttää läpinäkyvää kuntakohtaista tietoa siitä, kuinka paljon rahoitusta siirtyy valtionosuusjärjestelmän kautta suhteessa kunnille ja työllisyysalueille jääviin tehtäviin ja kustannuksiin ja että nämä kustannukset korvataan tosiasiallisen toteuman mukaan.

Toimivalta	Kuntalaki 39 §
Esittelijä	Vt. kaupunginjohtaja Ma Ding
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa selostusosassa kuvatun lausunnon.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	lausuntopalvelu.fi jäsenkunnat
Toimenpiteet	Hallintopäällikkö